

Pašvaldību grupu attīstības programmas kā investīciju pamats

Māris Pūķis

Dr.oec.

maris@lps.lv, +371-2-9197602

Investīciju plānošana ir nepareiza

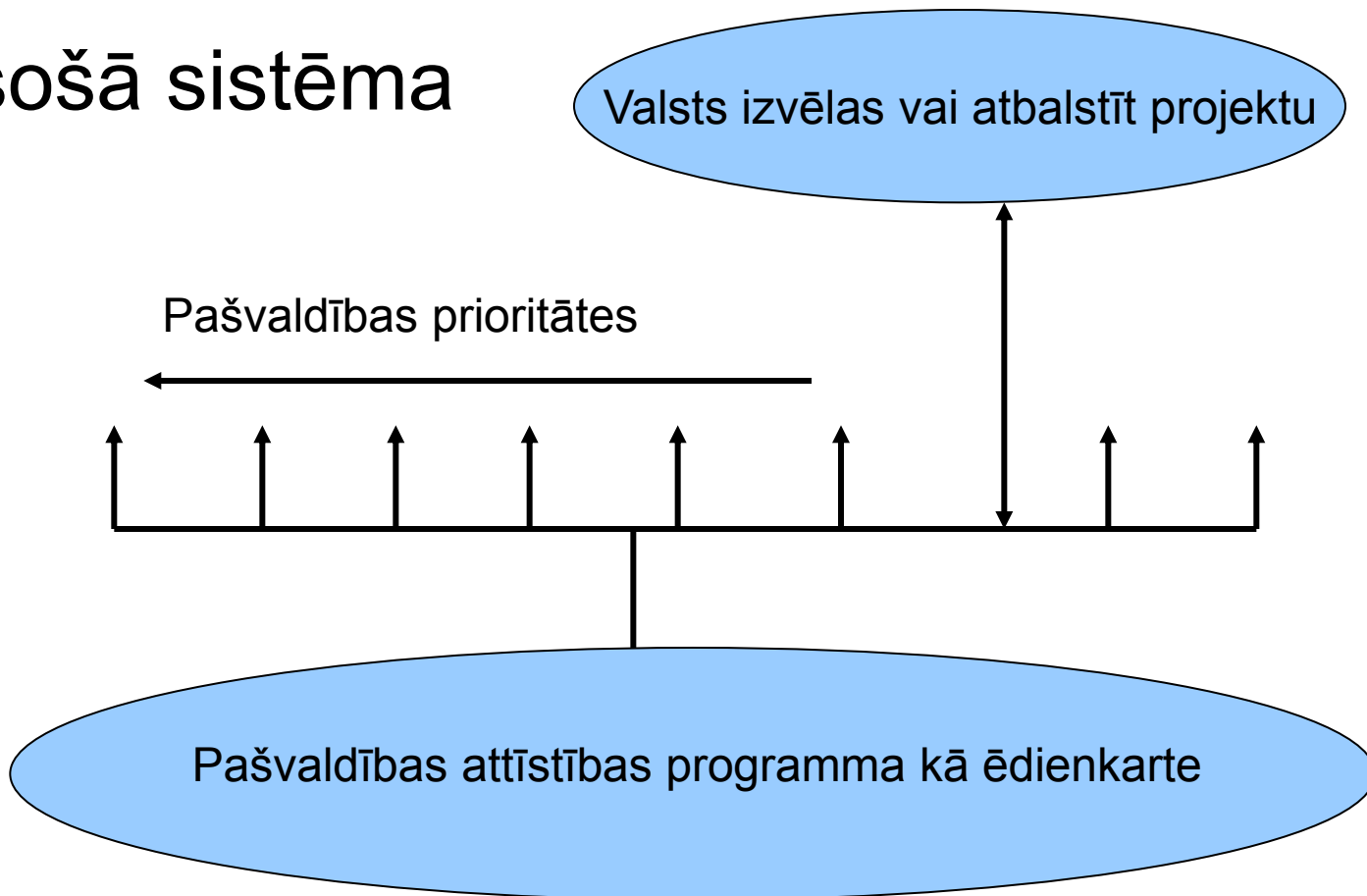
- Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēma balstās uz objektīviem kritērijiem
- Investīciju plānošana (infrastruktūrā, sociālajā jomā un cilvēkresursos) ir neobjektīva
- Nozaru vadības princips nevar nodrošināt līdzsvarotu teritorijas attīstību

Nozaru politikas sekas:

- Investīciju programmu feodalizēšanās (katra nozare finansē savas attīstības programmas)
- Ēdienkartes principa ieviešana pašvaldību un reģionu plānošanā

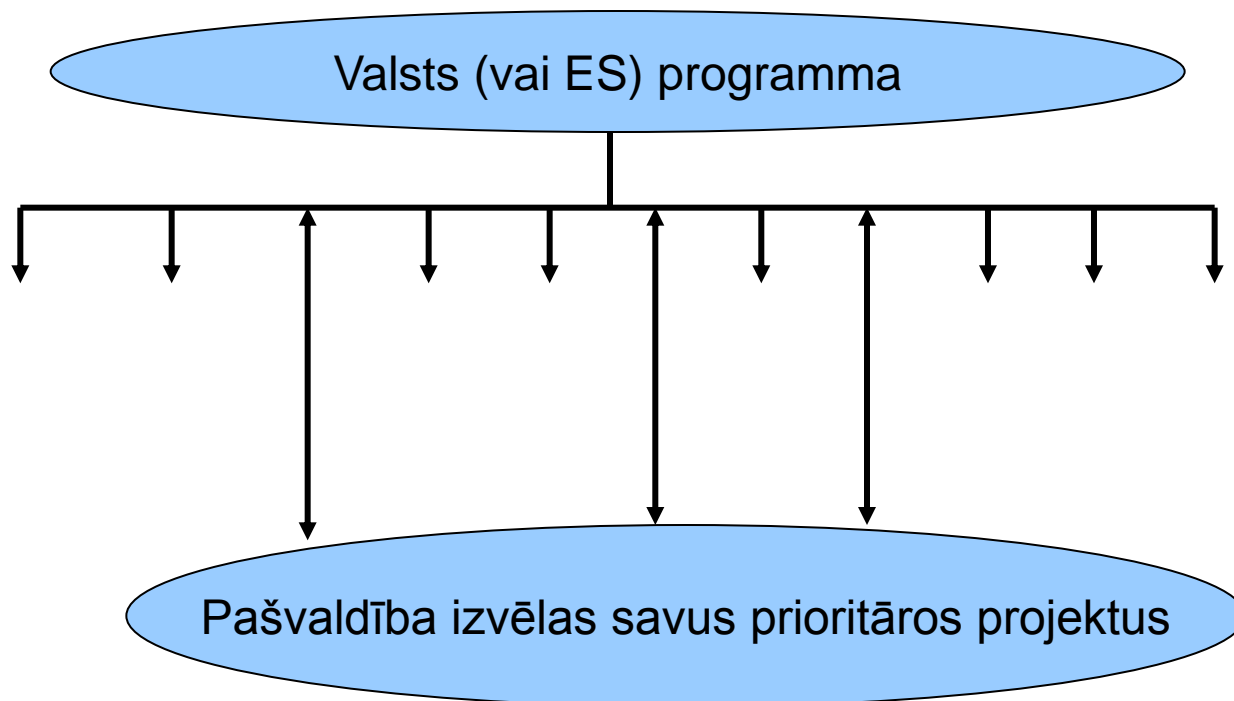
Esošā plānošanas/investīciju sistēma ir absurda un neefektīva

Esošā sistēma

Jāmaina investīciju vadības sistēmu

Pašvaldībai jānodrošina patstāvīgu izvēli

Risinājums

- Jānodala reģionālās attīstības daļa, nosakot kvotas vietējām pašvaldībām. Šo kvotu ietvaros pašvaldība pati izvēlas kādus projektus realizēt.
- Nodalot kvotas jāsamazina nozaru finansējums
- iespējamais variants – princips “nauda seko iedzīvotājam”

Jaunajai sistēmai jāattiecas uz visiem pašvaldību veidiem un mērogiem

- Mazie novadi
- Lauku novadi (sastāv no pagastiem)
- Pilsētu novadi (sastāv no pagastiem un pilsētām)
- Piejūras pašvaldības
- Apriņķi (diskusija attīstās)
- Lielās pilsētas
- Viena pašvaldība var kvalificēties vairākām grupām

Katrai grupai

- Sava vīzija
- Sava misija (sūtība)
- Līdzīgi mērķi (kas formāli saistīti ar ES2020 tajā programmu daļā, kuru finansējam no ES budžeta)
- Uzdevumi, kas daļēji pārklājas, bet daļēji ir specifiski

Kvota

- Vienkāršākais princips – proporcionāli pašvaldības iedzīvotāju skaitam
- Piemērs: Reģionālajai vadībai nošķeļam 1 miljardu 150 miljonus Ls, atstājot vairāk kā 2 miljardus Ls nozarēm
- Uz 1 iedzīvotāju 500 Ls
- Apriņķu iedzīvotājiem – 100 Ls
- Uz 1 iedzīvotāju vietējā pašvaldībā 400 Ls

Cik tas dod izlietojumam 7 gados?

- $2000 \times 400 \text{ Ls} = 800\,000 \text{ Ls}$
- $5000 \times 400 \text{ Ls} = 2\,000\,000 \text{ Ls}$
- $20\,000 \times 400 \text{ Ls} = 8 \text{ miljoni Ls}$
- $700\,000 \times 400 \text{ Ls} = 280 \text{ miljoni Ls}$
- Lēmumu, kur izlietot šādu naudu pašvaldība pieņemt pati, taču valsts drīkstētu pārbaudīt atbilstību programmai
- Jānodrošina dažādības iespēja, lai katrs novads varētu izvēlēties savu īpatnēju virzienu

Mazo novadu vīzija

- Mazie novadi atrod savas īpatnējās priekšrocības un attīsta tās, katrs sekmē savu unikālu veidu kā nonākt pie sociāli ekonomiskā progresā savā teritorijā

ES 2020 prioritātes

- *gudra izaugsme*: uz zināšanām un inovāciju balstītas ekonomikas izveide;
- *ilgtspējīga izaugsme*: attīstīt zaļu, konkurētspējīgu ekonomiku, kurā resursi tiek efektīvi izmantoti;
- *iekļaujoša izaugsme*: attīstīt ekonomiku ar augstu nodarbinātības līmeni, nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju.

5 kvantitatīvi ES līmeņa mērķi

- – 75% iedzīvotāju 20-64 gadu vecumā jābūt nodarbinātiem;
- – ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā (R&D) jābūt 3% no IKP;
- – ir jāsamazina siltumnīcefekta gāzu (CO₂) emisija par 20%, salīdzinot ar 1990.gadu (t.sk. palielināt CO₂ emisijas samazināšanu par 30%, ja nosacījumi to atļauj), jāpalielina atjaunojamo energoresursu īpatsvars enerģijas patēriņā līdz 20% un jāpalielina energoefektivitāte par 20%;
- – skolu nepabeigušo skolēnu īpatsvaram jābūt mazākam par 10% un vismaz 40% jaunākās paaudzes iedzīvotājiem (30-34 gadu vecumā) jābūt ar augstāko izglītību;
- – nabadzības riskam pakļauto personu skaits ir jāsamazina par 20 milj. cilvēku

Pirmais mērķis un uzdevumi:

- *Gudra izaugsme*: uz zināšanām un inovāciju balstītas mazā novada ekonomikas izveide (diskusijai)
 - Inovatīvu metožu ieviešana maza novada pārvaldē un pašvaldības pakalpojumu organizēšanā
 - Inovatīvu metožu ieviešana izglītības organizēšanā un tās saistībā ar novada attīstībai perspektīvām profesijām
 - Inovatīvu uzņēmējdarbības veidu veicināšana novadā, tai skaitā iesaistoties publiskās un privātās partnerības projektos

Otrais mērķis un uzdevumi

- *Ilgspējīga izaugsme*: attīstīt zaļu, konkurētspējīgu mazā novada ekonomiku, kurā resursi tiek efektīvi izmantoti (**diskusijai**)
 - Zaļās ekonomikas veicināšana novadā
 - Bāzes infrastruktūras sakārtošana
 - Darbaspēka mobilitātes nodrošināšana
 - Vietējo iniciatīvu atbalsts novada ekonomikas dažādošanai

Trešais mērķis un uzdevumi

- *iekļaujoša izaugsme*: attīstīt mazā novada ekonomiku ar augstu nodarbinātības līmeni, nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju (**diskusijai**)
 - Nodarbinātības veicināšanas programma novadā
 - Sociālās iekļaušanas programma novadā
 - Ģimeņu ar bērniem atbalsta programma novadā

Lauku novadu vīzija

- Lauku novadi atrod savas īpatnējās priekšrocības un attīsta tās, katrs sekmē savu unikālu veidu kā izmantot labvēlīgu konjunktūru lauksaimniecības un lopkopības produktu tirgos, kā īstenot teritorijas attīstību dažādojot saimnieciskās darbības veidus savā teritorijā

Pirmais mērķis un uzdevumi:

- *Gudra izaugsme*: uz zināšanām un inovāciju balstītas lauku novada ekonomikas izveide (diskusijai)
 - Inovatīvu metožu ieviešana lauku novada pārvaldē un pašvaldības pakalpojumu organizēšanā
 - Zinātņu ietilpīgas uzņēmējdarbības atbalsts novada teritorijā
 - Inovatīvu uzņēmējdarbības veidu veicināšana papildinot lauksaimniecisko darbību ar pakalpojumu sfēras un mazās uzņēmējdarbības aktivitātēm

Otrais mērķis un uzdevumi

- *Ilgtspējīga izaugsme*: attīstīt zaļu, konkurētspējīgu lauku novada ekonomiku, kurā resursi tiek efektīvi izmantoti (**diskusijai**)
 - Nemodificētās pārtikas ražošanas atbalsts novadā
 - Bāzes infrastruktūras sakārtošana
 - Kvalificēta darbaspēka piesaistīšana, radot piemērotu pakalpojumu un kultūras vidi

Trešais mērķis un uzdevumi

- *lekļaujoša izaugsme*: attīstīt lauku novada ekonomiku ar augstu nodarbinātības līmeni, nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju (**diskusijai**)
 - Nodarbinātības iespēju diversifikācija novadā
 - Novadā sniedzamās sociālās palīdzības un sociālās aprūpes konkurētspējas veicināšanas programma
 - Jauno ģimeņu atbalsta programma novadā

Pilsētu novadu vīzija

- Pilsētu novadi atrod savas īpatnējās priekšrocības un attīsta tās, nodrošina pēctecīgu mazpilsētas attīstību un panāk sinerģijas efektu no lauku un pilsētas aktivitātēm

Pirmais mērķis un uzdevumi:

- *Gudra izaugsme*: uz zināšanām un inovāciju balstītas pilsētas novada ekonomikas izveide (diskusijai)
 - Inovatīvu metožu ieviešana pilsētas novada pārvaldē un pašvaldības pakalpojumu organizēšanā
 - Augstākās izglītības un zinātniskās pētniecības veicināšana novadā
 - Inovatīvu uzņēmējdarbības veidu veicināšana novadā, tai skaitā veidojot lauku un pilsētas uzņēmējdarbības klāsterus

Otrais mērķis un uzdevumi

- *Ilgtspējīga izaugsme*: attīstīt zaļu, konkurētspējīgu pilsētas novada ekonomiku, kurā resursi tiek efektīvi izmantoti (**diskusijai**)
 - Zaļās ekonomikas klāsteru veidošana novadā un sadarbībā ar apkārtējām administratīvajām teritorijām
 - Bāzes infrastruktūras sakārtošana
 - Augsti kvalificēta un radoša darbaspēka piesaistīšana, radot atbilstošu intelektuālo un kultūras vidi

Trešais mērķis un uzdevumi

- *iekļaujoša izaugsme*: attīstīt pilsētas novada ekonomiku ar augstu nodarbinātības līmeni, nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju (diskusijai)
 - Nodarbinātības iespēju dažādošanas programma, tai skaitā sadarbojoties ar citām administratīvajām teritorijām
 - Sociālās iekļaušanas veicināšana novada uzņēmumos un iestādēs
 - Iekšējo (uz citām Latvijas teritorijām) un ārējo emigrantu atgriešanās veicināšana novadā

Piejūras pašvaldības vīzija

- Piejūras pašvaldības atrod savas īpatnējās priekšrocības saistībā ar atrašanos piekrastē un attīsta tās, katra atrod savu nišu lai kļūtu konkurētspējīga, salīdzinot ar citām Baltijas jūras valstu piejūras pašvaldībām

Pirmais mērķis un uzdevumi:

- *Gudra izaugsme*: uz zināšanām un inovāciju balstītas piejūras pašvaldības ekonomikas izveide (**diskusijai**)
 - Inovatīvi risinājumi pakalpojumu sektora attīstībai
 - Pakalpojumu un ražošanas klāstera veidošana ap mazo ostu
 - Tereitorijas mārketinga stratēģijas izstrāde un īstenošana

Otrais mērķis un uzdevumi

- *Ilgspējīga izaugsme*: attīstīt zaļu, konkurētspējīgu piejūras pašvaldības ekonomiku, kurā resursi tiek efektīvi izmantoti (**diskusijai**)
 - Zaļās ekonomikas veicināšana pašvaldībā un tai piegulošajā akvatorijā
 - Piejūras teritoriju kā dzīvesvides veicināšanas programma
 - Bāzes infrastruktūras sakārtošana
 - Tūrisma veicināšanas programma
 - Veselības un sociālās aprūpes uzņēmējdarbību atbalsta programma

Trešais mērķis un uzdevumi

- *iekļaujoša izaugsme*: attīstīt piejūras pašvaldības ekonomiku ar augstu nodarbinātības līmeni, nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju (**diskusijai**)
 - Darbaspēka nodrošinājuma programma
 - Sociālās iekļaušanas programma novadā
 - Jauno ģimeņu atbalsta programma novadā

Apriņķa pašvaldības vīzija

- Apriņķa pašvaldība atrod savas īpatnējās priekšrocības un attīsta tās, sekmē savu unikālu veidu kā nonākt pie sociāli ekonomiskā progresā savā teritorijā

Pirmais mērķis un uzdevumi:

- *Gudra izaugsme*: uz zināšanām un inovāciju balstītas apriņķa ekonomikas izveide (diskusijai)
 - Reģiona augstskolu attīstības programma
 - Reģiona zinātnes centra atbalsta programma
 - Inovatīvu metožu attīstība centrālās valdības funkciju decentralizācijas procesā

Otrais mērķis un uzdevumi

- *Ilgtspējīga izaugsme*: attīstīt zaļu, konkurētspējīgu apriņķa ekonomiku, kurā resursi tiek efektīvi izmantoti (**diskusijai**)
 - Zaļās ekonomikas veicināšana apriņķī
 - Reģionālās bāzes infrastruktūras sakārtošana
 - Gudru un prasmīgu cilvēkresursu piesaistīšana
 - Reģionāla mēroga iniciatīvu atbalsts apriņķa ekonomikas dažādošanai

Trešais mērķis un uzdevumi

- *iekļaujoša izaugsme*: attīstīt aprīkta ekonomiku ar augstu nodarbinātības līmeni, nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju (**diskusijai**)
 - Nodarbinātības veicināšanas programma novadā
 - Sociālās iekļaušanas programma novadā
 - Ģimeņu ar bērniem atbalsta programma novadā